

Klassieke Olympiaden 2024-2025

Opgaven Latijn

ronde 2

Vooraf aan de leerlingen

- Hieronder tref je een deel van het gelezen pensum aan.
- Er zijn in totaal 20 vragen.
- Bij elke vraag staat aangegeven hoeveel punten deze waard is.
- De tijd waarin de toets afgenomen wordt, bedraagt maximaal 90 minuten. Leerlingen met dyslexie krijgen 15 minuten extra.
- Het gebruik van een woordenboek Latijn-Nederlands is toegestaan, zoals bij het Centraal Eindexamen.
- Het gebruik van een woordenboek Nederlands is niet toegestaan.
- Na de pauze volgt de creatieve opdracht.

Exitus fortunatus vobis sit!

Tekst

25 Septima nox agitur, spatium mihi longius anno,
26 sollicitum raucis ut mare fervet aquis.
27 His ego si vidi mulcentem pectora somnum
28 noctibus, insani sit mora longa freti.
29 Rupe sedens aliqua specto tua litora tristis
30 et, quo non possum corpore, mente feror.
31 Lumina quin etiam summa vigilantia turre
32 aut videt aut acies nostra videre putat.
33 Ter mihi deposita est in sicca vestis harena;
34 ter grave temptavi carpere nudus iter:
35 obstitit inceptis tumidum iuvenalibus aequor
36 mersit et adversis ora natantis aquis.

85 Ut procul adspexi lumen, 'meus ignis in illo est:
86 illa meum,' dixi, 'litora lumen habent.'
87 Et subito lassis vires rediere lacertis,
88 visaque quam fuerat mollior unda mihi.
89 Frigora ne possim gelidi sentire profundi,
90 qui calet in cupido pectore, praestat amor.
91 Quo magis accedo propioraque litora fiunt,
92 quoque minus restat, plus libet ire mihi.
93 Cum vero possum cerni quoque, protinus addis
94 spectatrix animos, ut valeamque facis.
95 Nunc etiam nando dominae placuisse laboro,

96 atque oculis iacto bracchia nostra tuis.
97 Te tua vix prohibet nutrix descendere in altum;
98 hoc quoque enim vidi, nec mihi verba dabam.
99 Nec tamen effecit, quamvis retinebat euntem,
100 ne fieret prima pes tuus udus aqua.

161 Saepe per adsiduos languent mea bracchia motus,
162 vixque per immensas fessa trahuntur aquas.
163 His ego cum dixi: 'pretium non vile laboris,
164 iam dominae vobis colla tenenda dabo,'
165 protinus illa valent, atque ad sua praemia tendunt,
166 ut celer Eleo carcere missus equus.
167 Ipsae meos igitur servo, quibus uror, amores
168 teque, magis caelo digna puella, sequor.
169 Digna quidem es caelo, sed adhuc tellure morare,
170 aut dic, ad superos et mihi qua sit iter!
171 Hic es et exigue misero contingis amanti,
172 cumque mea fiunt turbida mente freta.
173 Quid mihi, quod lato non separor aequore, prodest?
174 Num minus haec nobis tam brevis obstat aqua?

Ovidius, *Heroides* 18

Vraag 1

regel 25 **spatium mihi longius anno**

Deze mededeling wordt nog begrijpelijker gemaakt door de regels 27-28 (**His t/m freti**). Leg dit uit. (2 punten)

Vraag 2

Noteer de functie van de volgende ablativi:

- a. regel 25 **anno** (1 punt)
- b. regel 26 **aquis** (1 punt)

Vraag 3

regels 29-32 **Rupe t/m putat**

Op welke twee manieren lukt het Leander in deze regels de grote afstand te overbruggen? (4 punten)

Vraag 4

regels 31-32 **Lumina t/m putat**

- a. Neem deze twee regels over en scandeer deze. Je kunt de regels makkelijk overnemen door deze te selecteren, te kopiëren en te plakken in je document. Plaats vervolgens in de regel erboven het teken _ voor een lange lettergreep en een v voor een korte lettergreep. (2 punten)
- b. Leg uit dat je met behulp van de scandering kunt zien waarmee **summa** congrueert. (2 punten)
- c. Volgens de aantekeningen is **nostra** een dichterlijk meervoud. Leg op basis van de metriek uit dat Ovidius hier niet **mea** had kunnen gebruiken. (2 punten)

Vraag 5

regel 33-36 **Ter t/m aquis**

Elk van deze regels eindigt met een zelfstandig naamwoord. Welke van de vier (**harena**, **iter**, **aequor**, **aquis**) fungeren niet als onderwerp in de zin? (2 punten)

Vraag 6

regel 36 **natantis**

- a. Waardoor wordt deze activiteit tegengewerkt? Beantwoord de vraag in het Nederlands. (1 punt)
- b. Citeer uit de regels 25-30 (Septima t/m feror) het Latijnse tekstelement dat dezelfde tegenwerking aanduidt. (2 punten)

Vraag 7

regel 85 **adspexi lumen**

In het vervolg (t/m regel 88 **mihi**) worden twee effecten hiervan beschreven.

Noteer deze twee effecten in het Nederlands en bij elk effect het nummer van de regel waarin dit effect beschreven wordt. (4 punten)

Vraag 8

regel 85 **ignis** (4 punten)

In de aantekeningen staat dat dit woord naast de letterlijke betekenis “vuur” ook “liefde” of “geliefde” kan betekenen.

- Leg uit hoe de betekenisverandering van “vuur” naar “liefde” plaatsvindt en noteer de naam van dit stilistische middel. (2 punten)
- Leg uit hoe de betekenisverandering van “liefde” naar “geliefde” plaatsvindt en noteer de naam van dit stilistische middel. (2 punten)

Vraag 9

regel 85 **meus ignis in illo est**

Zet deze woorden om in het overeenkomstige meervoud. (3 punten)

Vraag 10

regel 92 **restat**

Citeer uit de voorafgaande regels (vanaf regel 85 **Ut**) het Latijnse woord dat bij restat als onderwerp gedacht moet worden. (1 punt)

Vraag 11

Regel 93-96 **Cum vero** t/m **nostra tuis**

Vertaal deze regels in goed Nederlands. (6 punten)

Vraag 12

regel 99 **retinebat**

- Noteer de tijd van deze werkwoordsvorm en leg uit hoe deze tijd is gebruikt. (2 punten)
- Citeer het Latijnse tekstelement uit de regels 99-100 (**Nec** t/m **aqua**) dat je antwoord bij a ondersteunt. (2 punten)

Vraag 13

regels 161-162 **Saepe** t/m **aquas**

W.A.M. Peters vertaalt deze regels als volgt:

“Vaak maakt het ononderbroken gemolenwiek slap in de armen,
sleep ik mij, dodelijk moe, nauwelijks nog door het diep.”

- Citeer het Latijnse woord waarvan ‘gemolenwiek’ de weergave is. (1 punt)
- Citeer het Latijnse tekstelement waarvan ‘het diep’ de weergave is. (1 punt)
- De vertaler heeft de grammaticale structuur van het Latijnse origineel niet (geheel) overgenomen. Leg dit uit met betrekking tot **bracchia**. (2 punten)

Vraag 14

regel 161-164 **Saepe** t/m **dabo**

De woorden *aquarel*, *dominant* en *emotie* gaan elk (deels) terug op Latijnse woorden in de aangegeven regels. Citeer de desbetreffende Latijnse woorden en maak duidelijk wat de betekenisrelatie tussen het Nederlandse en het Latijnse woord is. (6 punten)

Vraag 15

regels 165-166

In deze regels vinden we een vergelijking.

Noteer hiervan het beeld (a), het afgebeelde (b) en het punt van vergelijking (c) in het Nederlands. (3 punten)

Vraag 16regel 171 **Hic**

Citeer uit regel 167-170 het Latijnse woord waarnaar met Hic verwezen wordt. (2 punten)

Vraag 17regel 171 **et**

In het woordenboek van Pinkster worden vier speciale vertaalmogelijkheden van 'et' opgesomd onder de nummers 2 t/m 5:

2. en wel;
3. en toch;
4. en inderdaad;
5. en dus.

Welk van deze vier gebruiksmogelijkheden is hier van toepassing? Licht je antwoord toe door in te gaan op de inhoud van regel 171. (2 punten)

Vraag 18regels 173-174 **Quid** t/m **aqua**

Leg uit wat Leander met deze regels wil zeggen. (2 punten)

Vraag 19

De volgende regels komen uit een ander deel van de tekst die je hebt gelezen. In het handschrift zijn drie woorden helaas niet meer leesbaar. Welke woorden zijn volgens jou de juiste? Noteer deze. (6 punten)

**Desino; parce xxx! Sed ut et mare finiat iram,
yyy, quaeso, fac tua vota meis.**

zzz nobis opus est, dum transferor isto; (regels 203-205)

xxx	yyy	zzz
querere	accedant	pax brevis
quererer	accedent	pacis brevis
queri	accederent	pacem brevem
queror	accedunt	pace brevi

Vraag 20

- Welke van de hieronder afgebeelde mythologische personages wordt in de brief met naam genoemd? Noteer de letter van de afbeelding en de naam van het personage. (1 punt)
- Op welke van de hier afgebeelde mythologische personages wordt in de brief een toespeling gemaakt? Noteer de letter van de afbeelding en de naam van het personage. (1 punt)
- Leg op basis van je kennis van de inhoud van de brief uit waarom hij die twee personages vermeldt. (2 punten)

A.

Bron: thehistorianshut.com

B.

Bron: Wikipedia

C.

Bron: Wikipedia

D.

Bron: Wikipedia

Einde